

Slitu-området handelssteder de siste 120 år!

Av Thor Nilsen

Haakon-redaksjonen har spurt om jeg kan skrive litt om handelsvirksomheten på Slitu gjennom årene. Dette er et puslespill å sette sammen, slik at jeg må ta et forbehold om korrekt rekkefølge på drivere og årstall. I denne omgang tar jeg utgangspunkt i to steder, **Nordbygården (Slitugården)** ved Slitu stasjon og **Togrind**, som ligger ca. 200 meter fra Slitu-blokka. (Begge hus er borte.)

Slitugården

ble bygget ferdig i 1915 av Ludvig Lund på Sletner. Bygget var fra først av tenkt å fungere som hotell, i forbindelse med Slitu stasjon. Gården ble bestående av melkemottak, kafé, bakeri, butikk/landhandleri, postkontor og åtte leiligheter.

I bakgården hadde Eidsberg fattigstyre *lager av likkister* for folk som ikke hadde midler til egen kiste. Dette var et yndet sted for barn/ungdom å leke «død eller levende». Det var utedo så lenge gården var i drift.

Når det gjelder melkemottak, var det stor trafikk fra hele Trøgstad-området. Mange bønder leverte melken her for transport til Oslo.

Slitu Handelsforening

Vi ser at Ludvig Lund annonserer etter drivere av butikk 14.10.1915 og første kjøpmann var Jul Krosby. Etter ham kom Sten & Co. frem til 1923, da J. Grønnerud tar over.

Nr 52

Nr 1000

Andelsbrev

Slitu Handelsforening.

Styret for Slitu Handelsforening

gjør offentlig

Da Hr. Hans Skovlynd

har kjøpt sig for sine andeler i den i Slitu Handelsforening og efter at han har indstillet meddel en andel kassant og sig til at betale de øvrige sine andeler med meddel en andel andel enten i indbetaling eller ved innskuddet i Slitugården til det hele eller i delvis og i andre.

Den meddelles ham hermed dette er at han i kraft af det har alle andre som sig for sig andeler og andre og sig til at betale de øvrige sine andeler med meddel alle de forslagsløst, som ved andelsforeningens vedtægter herfor meddel sig forslagsløst.

Slitugården, den 1ste maj 1919

Slitu den 28de januar 1919

Jens Skovlynd
p. i formand.

Andelsbrev i Slitu Handelsforening
Bildet utlånt av Jul Aage Krosby

Like før krigen tar brødrene Jaavall over. I realiteten er det Steinar Jaavall som er driver i Slitugården, mens bror Erling drev Øyerud Landhandleri.

Erik Smestad tok over i 1954 og drev butikken her frem til rundt 1960. Da var nok kundegrunnet helt borte.

Jeg kan ikke finne annet enn at butikken ikke hadde navnet Slitu Landhandleri, men Slitu Handelsforening, samt navnene på de som driftet butikken. Dette passet også med at Slitu Landhandleri ble anlagt i 1930 lenger opp i gata.

Slitugården (Nordbygården) i 1917, sett fra jernbanen. Foto: Carl Normann, Hamar.
Postkort utlånt av Jul Aage Krosby.

Kafé, bakeri, mode- og manufakturforretning

Biha Arnesen var den første som drev kaféen. Mot slutten av driftstiden ble bakeriet drevet av *baker Liland*.

Slitu mode- og manufakturforretning ble ivrig drevet av *Lovise Østreng* (se annonse) Det er også signaler på at hun drev bakeriet/kaféen i en periode.

Bensinsalg

Rundt 1925 bygde Esso en håndpumpe-stasjon tvers over veien for Slitugården. *Jens Nygård* var konkurrent og bodde i Slitugården. Han solgte russisk bensin. Denne ble solgt på 16-liters-kanner og var alltid billigere enn Esso sin pumpepris.

På andre siden av veien lå det en flott have med epletrær og andre frukttrær. Disse stammet nok fra en tidligere husmannsplass på Nordby gård.

Post

Slitu stasjon hadde postutlevering fra jernbanen ble åpnet i 1882. I 1915 flyttet posten inn i Slitugården.

Foran Slitugården ett eller to år for krigen. Disse er på besøk i første rekke fra venstre: *Ingeborg Skalberg*, *Marion Skalberg*, *Josef Skalberg* og *Rolf Bergraf*. Bakre rekke: *Bertha Bergraf*, *Hjørdis Johansen* og *Erling Johansen*
Foto utlånt av Erling Bamsrud.

Poststyrere var: Stasjonsmester S. Aarsland, Anna Rokstad, Ragnhild Olsen Furuli, I. Skalleberg og Helga Thoresen, eller frøken Thoresen som hun ønsket å bli kalt.

Postkontoret i Slitugården holdt åpent frem til 1960. Da ble det sammenslått med brevhuset på Togrind og alt ble flyttet til Slitu-blokka.

Det kan nevnes som en kuriositet at i 1915 var lønna 650 kroner året.

Avvikling

De siste som bodde i Slitugården var Ingvald Kjeserud og Kristian Vrangen. Gården ble revet rundt 1980.

Togrind landhandleri (1898–1930)

Forretningsgården ble oppført i 1898 av Kristian Arendt under firma navn Togrind Landhandleri. Mellom 1898 og 1930 var det mange som driftet butikken. Noen gikk det bra for, mens andre gikk konkurs.

Fra 1898–1903 ble den driftet av C. Arent & Co. Handelsreisende Martiniussen fra Tomter kjøpte Togrind i 1903 for kr 10 000. Han leide bort til andre i en periode, men drev selv i 1908–1911. John Olsen kjøpte da stedet og driftet frem til 1915.

Undertegnede Christian Haldorsen Arendt og Emil Severin Hansen, boende paa Togrind i Eidsberg Herred, anmelder herved til Handelsregisteret, at vi under Firma
C. Arendt & Co.
agter at drive Landhandel i Eidsberg Herred
Jeg Christian Haldorsen Arendt er ene-berettiget til at tegne Firmaets Navn.
Eidsberg, den 1 December 1897.
Christian Haldorsen Arendt.
Emil Severin Hansen.
Indført i Handelsregisteret, A. Fol. 113
Rakkestad Fogedkontor, 1 December 1897
F. Heuch.

Innregistrering i Handelsregisteret i 1897.

KOLONIAL!

Vi sælger idag paa
Togrind i Slitu
vor kolonialforretning, som senere skal utvides til ans. landhandleri i
bakken
Vi lægger gode varer, faste og rimelige priser
I et forask
Brødr. Humbors

Reklame for Brødrene Humborstad.

For en kvik

og sterk gu', helst med lidt øvelse ved disken, og med god haandskrift, er plads ledig hos

E. Marthiniussen,
Togrind i Slitu.

Ledig jobb for diskenspringer!

Undertegnede sælger paa

pr. Slitu

den 10. oktober en velassorteret Mode- & Manufakturforretning, der anbefales publikum paa det bedste til dagens billigste priser.

O. Skousgaard.

Vi finner også en motebutikk på Togrind i 1919.

Herfra finner vi en periode med kjøp og salg, samt en god del konkurser. Man sa i den tiden at det holdt med sju husstander for å ha driftsgrunnlag for en butikk! Mye tyder på at det var vel optimistisk.

I perioden fra 1915 til 1930 finner vi følgende: Brødrene Humborstad, Gustav Gotteberg, Johan K. Høie, H.A. Faale (det var to søstre), Per Haneren, Johan Trygg & Co.

Togrind. Bildet er utlånt av Erling Bamsrud.

Slitu Landhandleri, Togrind Bildet fra «Det norske næringsliv. Østfold fylkesleksikon »

Slitu Landhandleri

Først da Helga og Peder Kollerud tok over i 1930, ble det trygg drift i mange år. De ga bedriften navnet Slitu landhandleri.

Helga leide bort butikken til Kåre og Bjarne Bamsrud fra 31.08.1946. Etter en kort periode med Hans Evenrud, tok Per Musum over i 1954. Han avsluttet tiden med landhandleri på Togrind i 1957 og tok over Øyerud Landhandleri. I tillegg ble det åpnet ny butikk i den nye store Trollerud-blokka som sto klar i 1957.

Likevel var det fortsatt handel på Togrind Wecy-Santos tok over og drev med salg av automater etc. i en lang periode. Nevnes må også at det var

Bildet er fra rundt 1955. Bak fra venstre Klemens Harmancinski og Per Musum. Foran står Jorun Garseg, Dagny Musum og Karen Bamsrud. Foto utlånt av Erling Bamsrud.

Slitu mode- og manufakturforretning

anbefaler for vinteren:

Kjæper og hatter. Nye kjoler og blusestoler i tid og smuld. Et stene parti faset i fersk farge kan vedno selges til gammel pris. Lerestole for 37 øre pr. m. Rommel, sturt og lakslerred. Gødt udvalg i blasestr. Gardinstole, menestole og i konger.

Forskjellige uldvarer: Gølfjaker, gensere, uldtopper, uldstrøer, uldskjort, sokker, stømper, vasiter og vasiter. Skilkegens i sort og grønt 4 5 og 6 traddes.

Pastagode haandarbeider: Lepose i lin og Angola. Theduker, servetter, pyntehaandkler og skildesporet tjeskenhaandkler og hyldeborder.

For høsene: Lær, stivstet, slips og manschekjortet. Pattes galager og paraplyer. Opplyst andertel for demer og bærre hoves paa legte; kan ogsaa faaes efter bestilling.

NR. Bestillinger paa kranses mottoer.

Louise Østreng,
— Slitu —

Annonser for Slitu mode- og manufakturforretning

leiligheter både i første og andre etasje. Mange fra Slitu har hatt sin oppvekst her.

Brevhus og melkemottak

Togrind var brevhus og nyttet først kassasjonsstempel nr. 155. Fra 1935 fikk de «kronet posthorn» (se bilde).

Brevhusstyrere var: *Hanna Faale* 1929–1931, *Helga Kollerud* 1931–1954 og *Per Musum* fra 1. mai 1954 og frem til det ble lagt ned i 1960!

I tillegg fungerte Togrind som melkemottak. I kjelleren var det store kummer til oppbevaring av melke.

Opphør

Togrind ble solgt til *Hans Trollerud*, Slitu og ble etter hvert revet.

Kilder

Takk til *Øivind Larsen*, samt *Elisabeth* og *Reidar Haug* for opplysninger, i tillegg er det brukt info fra diverse offentlige registre.

Fersk fisk

Fersk torsk og kolje netop
komme

en & Co

Annonse for *Sten & Co.*

Togrind
155 163
t. dsber.g

Stempler fra Togrind og Slitu.

*Trollerudgården
sett fra fylkesveien
mot Slitukrysset
Foto utlånt fra
Indre Smaalenenes Avis
bildearkiv.*

